

Till

Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet
Landsbyggsavdelningen, Enheten för fiske, jakt och
rennäring

Svar till inbjudan att föreslå en expert till utredningen om en ny renskötsellagstiftning (N2021:02)

Svenska Tornedalingars Riksförbund – Tornionlaaksolaiset(STR-T) har emottagit inbjudan att lämna in förslag på person att medverka i expertgrupp till renmarkskommitténs utredning.

Förbundet förvånas över att regeringen fortfarande inte förstår den meänkielitalande minoritetens starka koppling till sakfrågan, den betydande direktpåverkan på minoriteten som utredningen har och de stora konsekvenserna för minoriteten en utslutning av folkgruppen i sakfrågan innebär.

Fortgående utestängning

Inbjudan till representation i enbart expertgruppen innebär fortgående utestängning från relevant medverkan i utredningen och fortsatt likställande av den nationella minoriteten tornedalingar, kväner och lantalaiset med majoritetsbefolkningen, utan hänsyn taget till minoritetens rättigheter. Det innebär också stark särbehandling av nationella minoriteter i en sakfråga som berör parterna mer eller mindre likvärdigt. Regeringen agerar därmed fortfarande i strid mot det lagstadgade skydd den nationella minoriteten omfattas av. Regeringen är välinformerad om den meänkielitalande minoritetens koppling till sakfrågan och minoritetens ställning till utslutningen av folkgruppen i nämnd utredning och borde vid det här laget ha insett att minoritetens medverkan i kommittén utom rimligt tvivel ska, utöver tydlig och rättmätig inkludering i direktiven, vara genom representation i sakkunnigruppen. Det är en förutsättning för att minoriteten ska ha det inflytande och påverkansmöjlighet som motsvarar dess behov och rättigheter. Genom att neka företrädare för tornedalingar, kväner och lantalaiset plats i sakkunnigruppen, ser förbundet att minoriteten inte behandlas i enlighet med de föreskrifter som bland annat ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter omfattar.

Historisk hävd

Tornedalingar, kväner och lantalaiset har stark historisk hävd och kulturell koppling till områden och de näringar som utredningen berör. Minoriteten omfattas av samma lagstadgade skydd om nationella minoriteter som den samiska minoriteten gör, som beretts möjlighet till stort inflytande under hela utredningens gång. Tornedalingar, kväner och lantalaiset har stor sakkompetens inom områden som utredningen behandlar såsom jakt, fiske, skogsbruk, rennäring och annan markanvändning. För mer ingående beskrivning av minoritetens historiska koppling till sakfrågan, hänvisar förbundet till skrivelse inlämnad av STR-T till Europarådet och Sveriges regering 18 november 2022.

Expertgruppens roll

Under utredningens gång har det framkommit kritik mot kommittén från medverkande i expertgruppen. Kritiken har handlat om bristande transparens och ringa möjlighet till inflytande och delaktighet. Även renmarkskommitténs ordförande Eric M Runesson har varit tydlig med att expertgruppen endast är till för att ge kommittén inspel när och om kommittén så begär. Citat från debattartikel författad av Runesson, publicerad i Norrländska Socialdemokraten 12 december 2022;

"De personer som är experter i utredningar utses på grund av sina särskilda sakkunskaper. De ska hjälpa kommittén i den utsträckning som ordföranden eller kommittén anser behövlig. Experterna utses inte för att ge den myndighet eller den intresseorganisation som de kan råka tillhöra särskild insyn i arbetet. Inte heller syftar expertrollen till att öppna särskilda möjligheter för vissa att driva en egen politisk linje."

Att den nationella minoriteten tornedalingar, kväner och lantalaiset inbjuds delta genom inspel när kommittén så begär är förminskande och tolkas av förbundet som en armbågsinbjudan. Att minoriteten inte anses vara berättigad insyn i arbete med en lagändring som med all sannolikhet kommer att förändra förutsättningar för minoriteten att bibehålla och utveckla kultur och traditioner, är förkastligt.

Utredningen har i skrivandets stund pågått i drygt ett och ett halvt år. Under denna tid har STR-T lagt ned åtskilliga timmars arbete för delaktighet i utredningen. STR-T har arbetat för att få plats i kommitténs sakkunnigrupp och för att inkluderas i direktiven på ett rättmätigt sätt där det framgår att den meänkielitalande minoritetens rättigheter tas i beaktande. Förbundet och minoriteten har med andra ord utestängts i 1,5 år från dialog, insyn, inflytande och möjlighet att bidra med inspel och sakkunskap till utredningen. I 1,5 år har möjligheten att sätta sig in i de olika berörda parter syn, behov och rättigheter undanhållits vår minoritet som därmed inte heller fått förutsättningar att kunna lämna konstruktiva förslag till lösningar.

STR-T:s målsättning vid delaktighet

Förbundet strävar i denna sakfråga efter största möjliga samexistens med berörd nationell minoritet samerna och majoritetsbefolkning så som lokalbefolkning, jägare, sportfiskare, skogsbolag, företagare etc utan att tornedalingars, kväners och lantalaisets möjligheter att bibehålla kultur och traditioner fräntas minoriteten eller väsentligt begränsas. STR-T förordar saklighet och respekt i kommunikation i sakfrågan parterna emellan.

STR-T:s begäran

Med ovan angivna skäl accepterar inte Svenska Tornedalingars Riksförbund – Tornionlaaksolaiset ett erbjudande om plats endast i expertgruppen utan står fast vid sin begäran av medverkan i sakkunnigruppen. Detta är nödvändigt för att kunna bidra med viktiga inspel och konstruktiv dialog av betydelse i arbetet. STR-T begär två platser i sakkunnigruppen, vilket är nödvändigt för att ha möjlighet att någorlunda komma ikapp med utredningens arbete som förbundet och minoriteten medvetet hållits utanför. Detta är också nödvändigt sett till den skeva maktbalansen och ojämna representationen av starkt berörda parter.

Dag som ovan

Inger Junkka
Ordförande STR-T

Eva Kvist
Verksamhetsledare STR-T

